

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA.

FELELŐS-SZERKESZTŐ:

DERZSI ENDRE

balázsfalvi lelkész.

TÁRS-SZERKESZTŐ:

PELESKEV SÁNDOR

szatmárhegyi lelkész.

II. évfolyam 1929.

Blaj – Balázsfalva.

Nyomatott KERESZTES N. IMRE könyvnyomdája által. Aiud—Nagyenyed.

TARTALOMJEGYZÉK.

I. Vezércikkek.

Lap

<i>Derzsi Endre</i> :	Mit kíván tőlünk az ujév ?!	1
	Lapunk és a belmisszió	17
	Testvéri felhívás a Királyhágómelléki lelkészekhez	33
	Lapunk iránya	49
	Öntudatosabb papi-typus	65
	Felhívás az egyházmegyei lelkészi értekezletek nagytiszteletű elnökeihez	81
	„És nem hívének nékik“	97
	Zsinat előtt	161
	A theologusok adminisztrációi képzéséről	241
	A nagykarolyi nagyhét előtt	257
„	Károlyi Gáspár öröksége	273
„	Tiltakozunk	305
„	Az egység érdekében	337
<i>Gregarius</i> :	Egyházi közéletünk morálja	145
<i>Horváth Jenő</i> :	Lelkésztestvériség	193
<i>Mester János</i> :	Asszony, nagy a te hited	209
<i>Nagy Lajos</i> :	Eszmények és irányelvek	177
<i>Péleskey Sándor</i> :	A Károli-ünnep után	289
	Az egyesülés óhaja	321
	Szolgálatunk felelőssége	353
	A mi karácsonyunk	369

II. Iránycikkek, tanulmányok, nagyobb közlemények.

<i>Ambarus Géza</i> :	Visszhang	324
<i>Baczó Lajos</i> :	Elnöki megnyitó	165
<i>Belm. előadó</i> :	A theologusok missziói képzéséről	278
<i>Benedek Pál</i> :	Válasz 3 páptársam kérdéseire	19
„	Válasz Farkas öcsém Válaszára	82
<i>Borusz Lajos</i> :	Betöltetlen lelkészi állások	374
<i>Csekme Ádám</i> :	Vazalusság	201
„	Lelkeszi nyaralóhely	222
<i>Csernák Béla</i> :	Két kivonat	221
<i>Csia Kálmán</i> :	Zsinatunk normatívuma	322
„	Egyházkerületünk pénzügyei	341—370
<i>Dércy Imre</i> :	Karácsonyi béke	4
„	Egy könnycsepp tükröződései	70
„	Lapunk „iránya“ ?	116
„	Panem! panem és nem circenses!	129
„	De most már én tiltakozom	328
„	A bűnbánat	357

<i>Derzsi Endre</i> : „Maradjunk meg a szigorú igazság és tárgyilagos- ság mellett“	22
A lelkészek együttműködésének kérdése	84
Nyílttér	185
A tordai határozat alapprincipiumai és a Lelkész- egyesület	225
„ Nyílt válasz egy — a szerkesztőhöz intézett privát levélre	290
Bethlen Gábor emlékére	339
<i>Farkas Jenő</i> : Válaszul	39
<i>Fosztó György</i> : Viszontválasz	56
<i>Incze Lajos</i> : Nyílt levél	361
<i>I. M.</i> : Új valláskönyvünkhöz	326
<i>Kalotaszegi egyházmegye és a 70—1923. sz. e. ker. határozat</i>	251
<i>Kese Attila</i> : Válasz és kérés	103
<i>Kézdi vélemény</i> „A mi istentiszteletünk“-ről	197, 356
<i>Kiss Albert</i> : Még egyszer a lelkipásztorok együttműködéséről	98
<i>Kiss Zsigmond</i> : Lelkipásztorok együttműködésének akadályai	162
<i>Kovács Sándor</i> : A Lelkészegyesület	211
<i>Kozma Imre</i> : Tanács a Szerkesztőnek	119
„ Aktuális kérdések	244
<i>Kozma Imréné</i> : Kérelem a református papsághoz	262
„ Pár szó a nyílt levélhez	311
<i>Lukács László</i> : Az „Agendaskönyv“-ről	214
<i>M. Á.</i> : Papszidás	356
<i>Márk Mihály</i> : Az új agendaskönyv	231
<i>Máthé Elek</i> : Hozzászólás	153
<i>Mester János</i> : Hol az igazság	166
„ Az új liturgia és annak hatása	312
<i>dr. Mezey Mihály</i> : Utóhang a két nemzedék harcához	68
<i>Pálffy Károly</i> : Új liturgiánk homiliás része a gyakorlatban	235
<i>Peleskey Sándor</i> : Lelkipásztori élet esetei	200, 250, 271, 282
„ Beköszöntő	338
„ A lelkesi együttmunkálkodás módja	342
„ Adventi prédikátorok vagyunk-e?	373
<i>dr. Polonkay Tivadar</i> : Hol az igazság?	124
<i>Rozsonday Ádám</i> : Miért ragaszkodunk a „Lelkészegyesület“-hez?	149
<i>Szász Ferenc</i> : Így nem értjük meg egymást	36
„ Válasz 4 pontokra 4 pontokban	136
„ Az új vasárnapi liturgia	181
„ Az új urvacsorái liturgia	258
„ Konfirmáció az új agenda szerint	307
„ Széljegyzetek az új agendaskönyvről	344
„ Helyreigazításul	376
<i>Szécsi Ferenc</i> : Nyílt levél	280
<i>Széki javaslat</i> „A mi istentiszteletünk“-re	296
<i>dr. Tóth Lajos</i> : A lelkiszámvétel jelentősége és gyakorlata	113, 147
<i>Tövissi József</i> : A belmisszió kérdéséhez	5
<i>Varga Béla</i> : Felhívás Erdély Református Lelkészeihez	317

*	Nyílttér	9
*	Orbán Baláznak a nagy székelynek centenáriuma	54
*	A felelősség	133
*	Vizitáció .	275
*	Nyílt levél a „Vizitáció“ c. cikk írójához	294
*	Válasz Veritásnak	315
*	Tehát: mégsem olyan fekete az ördög	327

III. Irodalom.

Harangszó 11, *Tóthfalusi József*: Meg van írva! 26, *Református Család* 28, *Kálvinista Világ* 42, *Nagy Elek*: Erdély fénylő árnyai 57, *Ki volt Orbán Balázs?* 106, *Sallay István*: „Akié a fiú, azé az élet“ 171, *Vásárhelyi János*: Az életből az életnek 188, *A bukaresti ref. egyház-község 1928—29. évi Értesítője* 203, *Tájékoztató a romániai magyar főiskolai hallgatók számára* 205, *Emlékeztető* 224, *Makkai Sándor*: A mi útunk 252, dr. *Muzsnai László*: A lélek rejtelmes világa 284, *Református Élet* 320, *Sallay István*: Egyiptomból Kánaán felé 331, *A kolozsvári Theol. Fakultás Értesítője* 346, *László Dezső*: Bethlen Gábor keresztény élete 348, dr. *Halmi János*: Aranyhárfa 376.

IV. Gyászrovat.

Kecskeméthy Istvánné, szül. Schodl Irma 59, Varga Domokosné, szül. Kási Ilona 108, Hegyi Péter 109, Pál Lajos 140, balavásári Balogh Sándor 141, Benedek József 155, Orbán Gábor 156, Derzsi Dénes 168, özv. Szombati Szabó Istvánné, szül. Bátha Zsuzsánna 170, Sipos György 319, Csernák Istvánné, szül. Székelyhidy Eleonóra 349, Szabó Júlia 362.

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA

Megjelenik: havonta kétszer.

Előfizetési díj:

egész évre 240 leu, fél évre 120 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Porumbeni-Mici-Kisgalambfalva

Jud. Odcrheiu.

Felelős szerkesztő: **Derzsi Endre.**

Mit kíván tőlünk az ujév?!

Egyik kiváló igehirdetőnknek van egy gyönyörű szép esketési beszéde. Valóságos műremek. Ehez hasonló beszédet még nem olvastam, — mondotta volt egy jó ismerősöm, amikor kezébe adtam. Valóban irigylésreméltó, boldog emberek lehetnek, akikhez szólt... És mi történt?! Mint ezer meg ezer szomorú esetben. Jött a kiábrándulás, unalom, megbánás, csalódás. És egy pár év múlva megtörtént a válás.

Nekem úgy jön, hogy mi is valahogy ilyenformán vagyunk a mi hangulatos ujévi cikkeinkkel és szép ujévi beszédeinkkel. Hangulatosak, szépek, szívhöz szólók. Akad közöttük nem egy — valóságos műremek. Az olvasók és hallgatók áhitatos lélekkel olvassák és hallgatják. Szívük boldog gyönyörűséggel telik el... És rendszerint mi történik?! Jönnek a szürke hétköznapiak. És a hétköznapiakkal jön a kiábrándulás és a csalódás. Az ujév nem hozza meg, amit tőle várunk.

Vajjon miért?! Az ok — úgy hiszem — a váradalmak egyoldalúságában rejlik. Mi túlkövetelők vagyunk. Igen sokat várunk az ujévtől. S nem gondolunk arra, hogy az ujév is vár tőlünk. Mégpedig sokkal többet, mint amennyit

mi önszántunkból hajlandók vagyunk adni. Elfelejtjük, hogy az ujév csak olyan mértékben adhat nekünk, amilyen mértékben mi adunk neki. És ha hasztalan vár tőlünk, akkor mi is hasztalan várunk tőle. Kikerülhetetlenül jönni fog a kiábrándulás és a csalódás.

És ez nem rész-igazság, hanem egyetemes igazság. Tehát áll reánk papokra is, a mi célkitűzéseinkre, óhajainkra és váradalmainkra is. Erre való tekintettel — amikor lelkipásztortestvéreimet lapunk ujévi] számában szeretettel köszönteni szerencsém van — mellőzni kívánom a sablonos kérdést: — mit várunk mi az ujévtől?! És inkább arra a sokkal fontosabb és sorsdöntőbb kérdésre szeretnék rámutatni, hogy *mit kíván tőlünk az ujév?*! Amint szolgálatunkhoz és elhivatásunkhoz is illik, az ujév jegyében telepedjünk le a mi Megváltóknak lábaihoz és ott keressünk feleletet életünknek erre a fontos és sorsdöntő kérdésére.

Tehát *mit kíván tőlünk az ujév?*!

Intenzivebb önmissziót. Nagyobb elmélyülést a hitben és a hit dolgaiban. Szigorubb önvizsgálatot. Több önfegyelmet. Mélyebb alázatot és készebb engedelmességet Isten iránt. Őszintébb kapcsolatot Jézussal. Nagyobb önátadást a Szentlélek hatalmának. Imádkozóbb lelket. Töredelmesebb szívet. Rendszeresebb táplálkozást az Isten igéjéből. Égőbb tudományszomjat. Több prófétaiságot. Krisztusibb indulatot. Egy szóval papibb öntudatot.

Intenzivebb belmissziót. Mélyebb vonzalmat a belmissziói munkák iránt. Világosabb megértését annak, hogy nekünk nem szabad csak liturgusoknak és katechétáknak lennünk, hanem elsősorban misszionáriusoknak kell, hogy legyünk. Nem a név a fontos, hanem a munka, — nevezessék az akár cura pastoralisnak akár belmissziónak. Be kell látnunk, hogy csupán a mult erkölcsi tőkéiből — legyenek azok bármilyen értékesek is — a reánk bízott anyaszentegyházat fönntartani nem lehet. Be kell látnunk azt a pótolhatatlan nagy szolgálatot, amit a belmissziói munkák jelente-

nek anyaszentegyházunk jelene és jövője számára. És ennek a belátásnak konzekvenciáját becsületesen le kell vonnunk. Tudatában kell lennünk annak, hogy ez valójában nem új dolgot jelent, hanem csak visszatérést az evangéliumhoz, a Krisztus igaz és meghamisíthatatlan tudományához.

Intenzívebb szeretetet anyaszentegyházunk iránt. Több felelősségérzetet. Pásztoribb öntudatot. Önzetlenebb ragaszkodást anyaszentegyházunk és intézményei iránt. Nem szabad úgy tekintenünk az anyaszentegyházra, mintahogy a munkás tekint a tőkésre, hanem úgy, mint a gyermek az ő édes anyjára. Tudatában kell lennünk annak, hogy az anyaszentegyház és intézményei reánk bizott drágakincsek, amelyekért mi felelősséggel tartozunk — és jaj a hűtelen sáfárnak. Az anyaszentegyház képviselőivel kerülhetünk el-lentétbe, de az anyaszentegyházzal nem szabad soha. Nekünk és az anyaszentegyháznak egyeknek kell, hogy legyünk.

Intenzívebb szeretetet hiveink iránt. Több megértését az ő lelki világuknak. Több honorálását az ő kíváncsiságuknak. Körültekintőbb vizsgálatát az ő gondolkozásmódjuknak. Kevesebb türelmetlenséget és több megbocsátást velük szemben. Egy alkalommal, amikor nem emlékszem már tisztán vagy az egyetemes adóról, vagy valami más szintén anyagi természetű kérdésről volt szó, ismételten összeütközésbe kerültem hiveimmel. S akkor egyik értelmes presbíterem így szólott: „Tiszteletes ur igen magasan áll. Mi pedig igen mélyen vagyunk. Alá kellene szálljon hozzánk a mélységbe, hogy felemeljen minket.“ És annak a presbíternek igaza volt. Nekünk alá kell szállanunk a mélységbe, — különben soha sem fogjuk felemelni hiveinket. Hiveinknek vezetőkre, utmutatókra, példányképre van szükségük. És minél hűségesebb vezetőnek, minél helyesebb utmutatónak, minél tökéletesebb példányképnek bizonyulunk, — annál biztosabb a siker, annál várhatóbb az eredmény.

Intenzívebb szeretetet egymás iránt. Kevesebb gyanakodást és több bizalmat. Kevesebb féltékenységet és több ön-

zetlenséget. Igazabb barátságot. Lelkibb kapcsolatot. Szolidárisabb készséget. És mindenek felett több őszinteséget. Mondják, hogy lapunk egyik barátja így nyilatkozott: „Igaz, hogy a Ref. lelkészek lapjában több a Krisztussal ellenkező, mint a hivatalos seregben, emiatt vádol is a lelkiismeretem, de...” Hát hogy lehet így írni?! Elsősorban is ki merik közülni állítani, hogy van csak egyetlen egy is — akár a Ref. Lelkészek Lapjában, akár a hivatalos seregben, aki a Krisztussal ellenkező lenne?! Ki tett bennünket a mi testvéreink ítélőbirájává?! Másodsorban hol marad a nyílt színvallás, a becsületes őszinteség?! Nem csoda, hogy vádolja az illetőt a lelkiismerete.

És még folytatni, fokozni lehetne, hogy *mit kíván tőlünk az újév?* De úgy hiszem, szükségtelen. Ha mi ezeknek a követelményeknek eleget teszünk, akkor bizakodva tekinthetünk a jövőbe. Nem fogunk csalatkozni benne. Adja Isten, hogy így legyen! Ilyen értelemben kívánunk boldog újévet anyaszentegyházunknak, vezetőinknek, anyaszentegyházunk összes hivatalosainak, lapunk olvasóinak személyükben, családjukban és felelősségteljes, fontos. nehéz munkájukban.

D. E.

Karácsonyi béke.*

Mig könyv, gyermek, temető és szabad természet van a világon: kibirom az életet. A könyv ajtót nyit nekem a csodakertek tárlataival; a gyermek mécses, még pedig örök-mécses a csalódó, halódó fejem felett a szebb jövőre alázatos pislogásával; a temető az élet gazságai miatt fellázadt lelkemet csendesíti le, hiszen, ha a földön nem is, de legalább már a *földben* kezdődik az igazság; a szabad természet istenileg filmesített evangélium, a lelkem Wartburgja, amikor megutálom az élet pápáit, a butaság és gőg választó fejedelmeit és a kajánság főpapjait. Az igazi békével is itt találkoztam. Mások, akik a csendet összetévesztik a békével, ugyanezt a temetőben találták fel. Pedig a béke

* E kedves kis cikk késve érkezett ahhoz, hogy a megelőző számban jöhessen. Külső aktualizása már elmúlt. De mégis közlöm, mert úgy tartom, hogy belső aktualizása nem mulik el soha.

Szerk.

semmi egyéb, mint a meghunyászkodott erő, irtóztató energia, mely visszafojtódik. Lélegzetét visszatartja, hogy ne zavarja a harmonia gyönyörűségét. E dőbbenetes hegyek itt, a szemem sugaraiban megindulhatnak, folyamok őrzönghetnének, rengeteg tölgyek eldőlhethetnének, az enyelgő szellő világsöprő orkánná dühösödhetnék, de mozdulatlanul állnak, mint fegyverét lábaihoz leeresztett rohamcsapat. De e mozdulatlanságban sápadtan sejtjük egy borzalmas tusa lehetőségét. — De béke van; minden néma: a természet élvezi amaga erejét. Mikor az erő csendesen lélegzik, mikor az erő nem ordít fel, mert a harmonia szépségének rabja lett: akkor születik a béke.

A lélekben is a béke semmi egyéb, mint a harmonia igézete. Világos, hogy ahol nincs egy közös oltár vagy eszme, melynek lábainál minden erő lefegyverkezik, nincs béke, hanem háboru. Lelkemben is erők ágaskodnak, vad ösztönök és szépséges sóvárgások, de egész életem hullámmzás, vihar, belső orkán lesz örült kavarodással, ha nem tudom beletörni őket egy harmonizáló ideába. — Jézus bölcsőjénél az isteni erő és méltóság fokozódik le emberré, gyermekké, nyomorúságát. De a jelenet mégsem nyomorúságos, sőt istenileg szép, páratlan, mert a legnagyobb erő lapul meg a legfenségesebb idea: a megváltás gyönyörű igája alatt. Krisztus minden energiát központosít, egy célra irányoz, egy csucsra rohamoztat: a megáldoztatás hegyére. Ezért nem voltak a lelkében félrebillenések, meghasonlások és testvérharcok, hanem csak: békesség.

Azért ne busulj te sem, vulkánikus kavarodást magadban hordozó testvérem! Mihelyt napot kap a lelki eged: elsimulnak belső tarajosodásaid, erőid összefutnak és mint elbűvölt napraforgó-tábla, napod felé bóbitálnak és lelkedben is megszületik: az igazi béke.

Karácsony angyalai ezt az ajándékot akasszák lelked karácsonyfájára!!

Dérczy Imre

A belmisszió kérdéséhez.

A nagyszebeni egyházmegye lelkészi értekezletén felvettett (de meg nem oldatott!) a kérdés, hogy micsoda belső elv szerint kell igazodnia a belmissziói munkának. Miután a belmisszió neve alatt ismeretes egyházi munka a nyugati országokból vétetett át, véleményem szerint a nyugati országok szellemi és társadalmi életében kell utána nézni ennek a belmissziói munkát mozgató elvnek is.

Tudott dolog, hogy a ker. civilizáció keretében nem mindenben a krisztusi életfelfogás a domináló tényező, hogy vannak a ker. ci-

vilizációnak árnyfoltjai, amelyek kétségessé teszik, hogy ker. társadalomban élünk. E megismerésből született meg a nyugati országokban a múlt század első tizedeiben az a szellemi és társadalmi mozgalom, amely Saint. 'Simonnál még »uj-keresztyénség« nevet visel és amelynek célja lett volna a keresztyénség erkölcsi tartalmát tényleg megvalósítani. Csakhogy ez a mozgalom nem maradhatott meg ebben az ideális elgondolásban, mivel a társadalomnak egy ilyen valláserkölcsi átformálása iránt éppen annak a társ. osztálynak volt a legkevesebb érzéke, amelyiknek ez a leginkább érdekében állott volna. Egyébként is egy ilyen kimondottan valláserkölcsi átalakulás keresztülvitele nem a proletáriátusnak vagy munkáosztálynak, mint ilyennek, hanem a vallás intézményeinek a feladata, ha csak magukat egy ilyen átalakulás számára fölöslegessé tenni nem akarják. Viszont azonban a vallás intézményei mögött nem állott egy olyan társ. erő (mivel a szervezetlen proletáriátus ilyen erőt még nem képviselt!) amelynek ez az átalakulás közvetlenül érdekében állott volna s így azt akár támogatólag, akár kezdeményezőleg kierőszakolta volna. Így itt ennek a mozgalomnak szükségképen kétfelé kellett szakadnia. A munkásság egy ilyen valláserkölcsi átalakulásnak rá nézve esedékes konzekvenciáit egyszerűen levonta, foganatba vette s életfelfogásában és cselekedeteiben az erkölcsi és jogközösség álláspontjára helyezkedett. A munkásság mozgalma innen kezdve főképp gazdasági és politikai kérdésekben éli ki magát, amely körülmény a mozgalom theoretikus felfogását is eredeti alapjairól félretolta. A fejlődésnek ez az iránya okvetlenül bolsevizmusba sodorja vala Európát, ha csak az egyház mintegy történelmi kényszer hatása alatt feladatának tudatára nem ébred s belmisszió neve alatt a spiritualékban is be nem indítja azt az egyházi munkát, melynek célja a társadalom krisztianizálása és evangelizálása.

Ha már most kérdjük, micsoda benső elv, vagy vezéreszmének kell ebben az egyházi munkában megnyilvánulnia, gondolom, ugyanannak az elvnek, vagy álláspontnak, amelyre a munkásság már a mi megkérdésünk nélkül is ráhelyezkedett, *az erkölcsi és jogi közösség elvének*. Hogy t. i. nem lehet kimérni, hogy a vallás igazságaiból ennek ennyit, annak annyit kell juttatni, de csak mértékkel, hogy meg ne ártson. A teljes és egész igazsághoz minden léleknek Istentől nyert elidegeníthetetlen joga van. Ha az egyház erre az álláspontra nem helyezkedik, akkor minden belmissziózás dacára semmit sem csinált s a történelem átgázol felette. Mig aki az erkölcsi közösség álláspontjáról hirdette az ígét s én hiszem, hogy minden nagy igehirdető minden időben ezt cselekedte, az minden időben belmissziót gya-

korolt. Kérlek azért titeket, hogy járjatok úgy, mint elhivatástokhoz illik, teljes alázatossággal és szelidséggel igyekeztven megtartani a Lélek egységét a békességnek kötelében. Egy a test és egy a lélek, miképpen elhivatástoknak egy reménységében hivatatok el is; egy az Ur, egy a hit, egy a keresztség, egy az Isten és mindeneknek Atyja, ki mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik. Ef. 4. 1—6.

Tehát az erkölcsi közösség elve szerint kell a belmissziói munkának igazodnia. Ez azonban csak egy határozott teológiai forma keretében történhetik. Mi ugyanis csak a Krisztusban helyezkedhetünk az erkölcsi közösség álláspontjára annak a veszélye nélkül, hogy az egyházat szét ne forgácsolja, fel ne szivja és be ne nyelje a világ, ahelyett hogy ő győzné meg a világot. Minden emberi társulásnak erkölcsi közösség az alapja, t. i. az értelmi, érzelmi és az akarati meghatározottságnak egy bizonyos egysége vagy közössége. De létesíthet, vagy fennállhat erk. közösség két vagy több egyén között olyan erk. minőség alapján is, amely határozottan társadalomellenes, amely nagyobb tömegek társulását kizárja. Meg kell hát állapítanunk, hogy minél magasabb rendű az az erk. minőség, amely egybefűzi az embereket, annál nagyobb annak a társadalomformáló ereje, azaz az embereknek annál nagyobb tömegeit képes szerves és életképes társadalomban összefűzni. Mivel a magasrendű erk. minőség éppen a társulás akadályainak elhárítását jelenti. Mig az alacsony erk. minőség bomlaszt, szétválaszt, mivel éppen a társulás akadályainak a fennforgását jelenti. Avagy el tudunk-e képzelni olyan társadalmat, amelynek a tagjai csupa rablók, gyilkosok, tolvajok? Nem, az holnap már alkotó elemeire hullana szét. Mig kisebb emberi csoportok nagy erk. erők birtokában képesek erk. erőik befogó képességének megfelelő nagyobb tömegeket szerves és életképes társadalomban összefűzni. Hogy az egész emberiséget egy erk. közösségben fűzze össze, erre csak egy olyan erk. minőség képes, amely minden irányban minden léleknek eleget és igazat tesz. Ez a legmagasabb rendű erk. minőség a Krisztusban van adva számunkra. Hogy tehát mi egy egyetemes érvényű és értékű erk. közösség alapján állhassunk, a Krisztusban kell lennünk azaz a Krisztussal kell erkölcsi közösségben lennünk. Kérdés azonban micsoda erk. minőség alapján állunk erk. közösségben a Krisztussal? Ezt meg kell állapítani, mivel enélkül a Krisztussal való erk. közösség csak kegyes frázis vagy pium desiderium. Én e kérdés megoldását nem látom lehetségesnek másként, csupán általam a vallásos viszonyban u. n. proletár etikai mivolt kihangsúlyozásával. Hogy t. i. nincs bennünk igazság: Istennél az igazság. Nincs bennünk

jóság: Istennél a jóság. Nincs bennünk bölcsesség: Istennél a bölcsesség. Én ebben egyuttal a vallásos alany számára tökéletesen megindokolva látom a Kant kat. imperativusát, az egyetemesen érvényes és kötelező erk. törvényt is. Mert ha nincs bennünk igazság, jóság és bölcsesség — nós tehát mi következik ebből? Egy feltétlen érvényű isteni parancs a jónak a követésére. A saját képtelenségünket, ürességünket és e parancs kötelező voltát bizonyára egyszerre ismerjük meg.* Az még mehet a saját esze és szive után, aki bizik magában, de akiben az emberi összetört, annak Isten szerint kell igazodnia. De mimódon is valósulhatna meg közöttünk a Lélek egysége, az erk. közösség, amíg emberi igazság, jóság és bölcsesség alapján állunk, holott ahány fej, annyi gondolat és ahány szív, annyi akarat.

A belmisszió regulatív elve tehát az, hogy a Krisztusban valamennyien erk. közösség alapján állunk. Ezt természetesen nem úgy értem, hogy a belmisszió ennek a felfogásnak valami új hitvallásszerű kifejezése kellene, hogy legyen (ámbár bizonyos, hogy ennek konfeszzióanalízis kifejezése nélkül, azaz anélkül, hogy a proletár etikai mivolt vagy kegyelemre utaltság a mai kor kívánalmainak megfelelően minden mithologizálás nélkül a káté és hitvallás alaptételévé tétessék, mondom, e nélkül lehetetlen lesz megoldani azt a feladatot, amelynek utjain nyomul előre a történelem!) — hanem egyszerűen úgy, hogy a belmisszió ennek foganatba és gyakorlatba vételével kell történnie. Aztán az idő majd megszüli azt, ami még a munka teljességéhez szükséges. Eszerint a lelki munka terén az egész bibliai és hitéleti anyag a proletár etikai mivolt vagy kegyelemre utaltság szempontja alá helyezendő és aszerint kezelendő (mivel a proletár etikai mivolt a kegyelemre utaltság tudatában élő embert jelent). Enélkül nincs erk. közösség. Amiért is nincs oly magas vagy mély vallási kérdés, amit e szempont alatt a legegyszerűbb falusi gyülekezetben is megtárgyalni ne lehetne. A vallásos viszonyban az egyetemi tanár sem bölcsőbb, mint az egyszerű tanulatlan hívő, azaz épp úgy kegyelemre van utalva. Ezt így rendezte be az, aki a maga dolgait a kisdedeknek kijelentette s a bölcsék elől elrejtette. A vallásnak a Krisztusban adott igazsága pedig e szempont alatt úgy vétetik, mint egyszerűen történelmi, egyszersmindkorra elintézett, befejezett tény, amit kérdés tárgyává tenni nem lehet.

Hogy az egyház a belmisszióban valami eredményes, történelmi munkát végezhesen, csak az itt elmondottak alapján látom lehetségesnek. Erk. közösség a Krisztusban — ez a legfontosabb, minden egyéb csak másodrendű kérdés.

Tövissi József.

* Kant erkölcsi törvénye és a proletár vallás ugyanegy élmény két oldala, — összetartoznak.

Nyílttér.*

Református Lelkészek Lapjának Szerkesztősége

Kisgalambfalva.

I.

Amit dr. Tavaszy Sándor urnak, mint a Ref. Szemle szerkesztőjének közlésre beküldöttem ez volt: »Ref. Szemle felelős szerkesztőjének Dr. Tavaszy Sándor urnak th. tanár. Cluj.«

»A csatolt közleményt a Ref. Szemlében kérem közreadni szövegrinti szöveggel. Ha megjegyzést tesz hozzá, nem hagyom válasz nélkül. A közleményt a legközelebbi számban kérem közreadni, a név marad titokban«.

»Szives üdvözzettel«
aláírás sajátkezűleg.

A cikk maga itt következik:

»Nagytiszteletű Dr. Tavaszy Sándor urnak ref. th. tanár, szerkesztő.«

Cluj.

»A Ref. Szemle 40-ik számában olvasom, — feltápáskodva valahogy a betegségből, — miszerint az Igazgatótanács a Ref. Szemle szept. 21-iki számában megjelent »Sáfár, adj számot« című cikk folytán a közigazgatási vizsgálatot megindította. Ennek az értesítésnek a nyomán kerestem ki a 38-as számban az ismert közhirességű ref. tanító cikkét.

Igen örvendek, hogy az Igazgatótanács a cikke a vizsgálatot elrendeli, csak azon csodálkozom, hogy a Szerkesztő ur, kinek a cikkét adta közre és látta el komentárral. — Emlékébe idézem a főhatóság-
nak, hogy arról a ref. tanítóról van szó, akit az egyház lakoltatott ki a tanítói lakásból csendőrséggel a fegyelmi ítélet be nem tartása után. — Ami pedig a cikk tendentiosus, valótlan és tulzásba zuhant részeit illeti, nem adok választ reá, miután ezzel betegségem és a már folyamatba tett vizsgálattal lekéstem.« — Ez volt a cikke az enyhe válasz. — A folytatás így hangzik. »Végül ennyit: a tanítót a filiákban rég nem látom szorgalmazkodni, de a szept. 28-iki jzkvben, ami az Igazgatótanácshoz jutott, intencióm folytán ez a kitétel áll: N. N. tanítóval a vitát intézze el a főhatóság! Egy részét akkor rögtön el is intézte, a másik részét úgy lám az értesítés szerint intézi.«

* Vonatkozásban lapunk I. évf. 15. számában megjelent nyílttéri közleményével.

Ez a néhány sor lett volna a nyilvánosságnak szánva és az ajánlott levélben lett a Ref. Sz. szerkesztőjéhez küldve. Álljon itt ez apró megjegyzés: Miután a Ref. Szemle részére szánt sorok többszöri másolásokon estek át, megtörténhetett, hogy valamelyik kifejezés változást szenvedett, ennél fogva joga van Dr. Tavaszy Sándor th. tanár urnak, mint a Ref. Szemle felelős szerkesztőjének a válaszban történt esetleges kifejezésbeli (és így a netaláni érdembeli) változást is helyreigazítani.

A Ref. Lelkészek Lapja Szerkesztőségének köszönöm a cikk kiadásának vállalását.

1928. dec. hó.

Megbántott.

II.

A Református Szemle 1928. évi 49-ik számában a »Szerkesztői üzenetek«-re szintén megállapítom, hogy az a néhány sor, ami megjelent nem az elfogulatlanság jegyében született meg. A jog és szólásszabadság legnagyobb hirdetői a szerkesztők, (újságírók) szoktak lenni, de a Ref. Szemle szerkesztőjén nem tapasztalom ezt. A Ref. Szemle szerkesztője ugyancsak vallani és hirdetni próbálja a pártonkivüliséget a »Sáfár, adj számot« című cikk ügyében, de bocsásson meg, ha ezt írom: — nem tapasztalhattam. Igénis az a jó néhány sor, amit a »Sáfár, adj Számot« című cikkekre beküldöttem a Ref. Szemle szerkesztőségébe, válasz; éppen az a válasz kellett akkor és pedig első sorban a szerkesztői megjegyzésre az a jó néhány sor kellett a helytelen szerkesztői megállapítás élének a tompítására, de a Református Szemlében nem tette ki, sőt a szerkesztői üzenetek között meg sem említi, hogy érkezett volna, akár válasz, akár nyilatkozat a névtelen tanító (helyettesítő csak) cikkére; másod sorban a beküldött válasz nem volt olyan, hogy az anyagszolgáltatás lett volna a vizsgálat részére.

Nem hirdetem sehol, hogy a Református Szemle szerkesztője ellenségem lenne, de »Sáfár, adj számot« című cikkekre adott megjegyzései tulzottak, hogy ne mondjam sértők. Mert úgy vélem nem engem bántott meg egyedül, hanem másokat is. Ezt következtetem és szintén leszögezem azért, hogy a Református Szemle szerkesztésétől megválni készül. Igaz-e és megmásíthatatlan-e a szándéka? A Református Szemle szerkesztője is változtathat elhatározást, mert az a tanító is álláspontot változtatott, akinek a cikke folytán távozni készül, a szerkesztés munkája mellől. Ezzel nem akarom reábeszélni szándéka megváltoztatására, de maga a hős nem olyan etikus, esztera és reformátor, sem pedig nem olyan nagystilű érdemkeresztes közkatona, akinek heves, de ferde jelentése elegendő ok lenne félreállani. Ezzel nem óhajtók

odaférközni egy universalisan gondolkozó szerkesztőnek a közelébe, de úgy vélem, hogy a tanító hősködése és nagy tévedései és ennek folytán a saját tévedése még nem elég ok a távozásra. Szerintem azon elhatározás, hogy 1928 év december 31-én tul nem óhajt a Ref. Szemle felelős szerkesztője lenni, véleményem szerint elvi hűtlenség számba megy és ismét megállapítom, hogy óriási a különbség a szellemben a régi szerkesztői megjegyzés, valamint a Ref. Szemle folyó évi 49-es számában leközölt «szerkesztői üzenetek» között.

A tanító cikkére felelgető megjegyzést nem teszek, polemiát nem folytathatok azzal az emberrel, aki ma stráfszekér számra hordja össze ellenem a vádakat, holnap pedig a vádakat visszavonja, mert rossz tudósításokhoz jutott. Amikor e sorokat leirom az ügy éppen úgy vizsgálat alatt van, mint volt a 38-as számú Szemle megjelenése után tartott hivatalos ülésen.

A szerkesztőségnek és a Ref. Szemle szerkesztőjének is maradok
1928 dec. hó 12.

kész szolgája :

Megbántott.

IRODALOM.

—

Harangszó.

Előttem fekszik a *Harangszó* VIII. évfolyamának első négy száma. És nem tehetem, hogy szó nélkül menjek el mellette és meg ne emlékezzem róla. Nemcsak azért, mert a közelmultban én magam is közelebbi nexusban állottam vele, hanem azért is, mert úgy érzem, hogy a papságot — tisztelet a kivételeknek — súlyos mulasztás terheli e lappal szemben. Ezt pedig szóvá tenni a Ref. Lelkészek Lapjának — elsőrendű kötelessége.

De lássuk csak a tényeket. Tény, hogy mindnyájan tudatában vagyunk annak, hogy a mi egyházépítő és hiterősítő munkánknak egyik legfontosabb, pótolhatatlan alkotórésze az iratterjesztés. Tény, hogy van egy vallásos néplapunk, a *Harangszó*, amely immár VIII. évfolyamban törekszik megfelelni nemes missziójának. És mégis mi a helyzet?! Sem anyagi, sem szellemi tekintetben nincs meg az a támogatás, amelyet ez a lap — nemes missziójánál fogva — méltán megérdemelne.

Vannak kicsiny gyülekezeteink, ahol 30, 40, 50-re — sőt még.

azon felül megy az elhelyezett példányok száma. És ezzel szemben vannak nagyobb gyülekezeteink, ahol a lap elenyésző csekély számban vagy pedig teljességgel nem jár, sőt még az a kevés példány is felbontatlanul küldetett vissza, amit a szerkesztő mutatványszámnak, próbapéldánynak küldött. Itt a mulasztás ténye annyira világosan áll, hogy ez kérdés tárgyát sem képezheti. És éppen így vagyunk a szellemi támogatással is. Egy pár évvel ezelőtt egyik theol. professzorral beszélgetve, szóba került, hogyha a romániai pennaforogató ref. papok mind egybefognának, olyan nivós lapot lehetne teremteni, amely a legszigorubb kritikát is diadalmasan tudná kiállani. A baj csak az — de ez éppen elég — hogy nem akarnak egybefogni. Méltán kérdezhetjük, miért nem láttuk és miért nem látjuk hirneves, beékeztet egyházi íróink cikkeit a *Harangszó*-ban is, hiszen ez a lap is a mindnyájunk közös, féltett, drága kincsének az anyaszentegyháznak kíván szolgálatában állani!?

Különben a lap szerkesztése jó kezekben van. *Nagy Lajos* székkelykereszturi és *Márk Mihály* agyagfalvi lelkészek szerkesztik, az utóbbi felelős szerkesztői minőségben. A lap tartalmaz vezércikkeket, verseket, elbeszéléseket, hitelesítő cikkeket, illusztrációkat és híreket. Van egy állandó rovata is a gyermekek számára. Egyetlen követelmény talán, amit fel lehet hozni vele szemben, hogy nélkülözi a *felekezeti öntudat* erősítő cikkeket. Ez pedig fontos, mert a *Harangszó* nemcsak vallásos néplap, hanem *református* vallásos néplap. E célból talán tovább lehetett volna folytatni kiváló hitelűdeink sorozatos ismeretetését. Ezzel szemben a hirszolgálat határozott fejlődést mutat. Eleven, változatos és bővebb, mint az előző évfolyamokban, ami különösen egy néplapnál nagyon fontos.

A *Harangszó* — mint az előző évfolyamokban — úgy most is dec., jan. és febr. hónapokban jelenik meg, hetenként egyszer. Előfizetési díja az egész évfolyamra 50 Lei. Szerkesztőség és kiadóhivatal, ahová cikkek és az előfizetési díjak is küldendők: Ref. Lelkészi Hivatal Lutița—Agyagfalva, P. Mugeni, Jud. Odorheiu.

D. E.

KÜLÖNFELÉK.

Értesítés. Amidőn erről
a helyről is testvéri szere-
pessé kívánunk olvasóink-

nak, lelkipásztortestvére-
inknek és családjuknak bol-
dog, békességes és megelé-

gedett uj évet — jelenteni
kívánjuk a következőket:

a) Miután a lapunk múlt évi utolsó számában közzétett felhívásunkra a mai napig csak 10-en jelentkeztek, akik — különböző, leginkább anyagi okokra hivatkozva, nem hajlandók tovább is előfizetőknek maradni, lapunk fennmaradásának anyagi szempontból akadálya nincs. Miután azonban — ha szerkesztői tapasztalatunk nem csal — a kitűzött időn túl is fognak beérkezni lerendelések és ezeknek számát kb. 30—40-re tehetjük, szeretettel kérjük azokat, akik lapunk fennmaradásának ügyét szívükön hordozzák, sziveskedjenek — a lelépők pótlására — azok között, akik lapunkat még nem ismerik, propagandát fejteni ki és újabb előfizetőket szerezni.

b) Felmerült az a terv, hogy propaganda céljából ez az ujévi szám küldessék meg minden lelkesí hivatálnak. Ettől azonban, tekintettel arra, hogy sokba kerül és különben is az I. évfolyam 1. száma — megismerés céljából! — megküldetett volt minden lelkesí hivatálnak, elállottunk. És a kérdést úgy kívánjuk megoldani, hogy minden egyházmegyében megkeressük a pénztárnok testvéreinket és megküldve nekik az előfizetői névjegyzéket, kérni fogjuk őket egyházmegyéjükben újabb előfizetők gyűjtésére. E. m. pénztárnok testvéreinket erről a

helyről is kérjük, sziveskedjenek — lapunk érdekében — ezt a megterhelést megértéssel vállalni. Természetesen szívesen vesszük — és kérjük is — többi testvéreink propagandáját is — s amennyiben ilyen irányban megkeresést kapunk, legnagyobb örömmel bocsátjuk rendelkezésére és küldjük meg bárkinek saját egyházmegyéjéből az előfizetői névjegyzéket.

c) Bár szükségtelennek tartjuk de a teljesség és igazság kedvéért ez uj év kezdetén is kihangsúlyozni kívánjuk, hogy lapunk nem pártlap, nem egyéni vállalkozás, nem egy érdekcsoport lapja, hanem a papságé kíván lenni. Éppen azért nyitva áll mindenki előtt. Nemcsak, hanem egyenesen kötelességévé teszi mindenkinek az anyagi támogatáson kívül a szellemi támogatást is.

d) Másoktól is hallottuk és magunk is készséggel beismerjük, — mert úgy van — hogy lapunk a hírszolgálat tekintetében nagyon szegény. Szolgáljon azonban mentességünkre, hogy ez nem rajtunk fordult meg. Eltekintve az általános felhívásoktól — mi minden egyházmegyéből felkértünk egy-egy tudósítót. S ha tudósítások mégsem jöttek kellő számban — mintahogy nem is jöttek — ezért igazán nem mi vagyunk a hibások. Ez uj év kezdetén tehát ismételten szeretettel kérjük a felkért e. m. tudósító testvéreinket, sziveskedjenek minden egy-

házi megmozdulásról, állásváltásról, családi eseményről stb. tudósítást küldeni, hogy lapunk meg tudjon felelni az e téren is méltán támasztható követelményeknek. De nemcsak az e. m. tudósítóktól, hanem bárki mástól is olvasóink közül hálás köszönettel vesszük, ha tudósításaikkal, hireikkel felkeresnek.

e) Hogy a nyomdavállalattal szemben fennálló fizetési kötelezettségünknek eleget tehessünk, szeretettel kérjük az előfizetések pontos eszközését. Akik előre díjaikat nem küldik be, azoknak előfizetési díját két részre osztjuk s az első felét (120 L.) a februári, a második felét (120 L.) az augusztusi kongruaosztás alkalmával fogjuk e. m. pénztárnok testvéreink utján az államsegélyből levonatni. Tehát a levonások voltaképpen az 1928. IV. évnegyedi és 1929. II. évnegyedi államsegélyek terhére fognak eszközölni. Másképp nem tehetünk, mert a nyomdai kötelezettségünknek csak így tudunk megfelelni, Ugyancsak a f. évi előfizetési díj I. részletével egyidejűleg kívánjuk levonatni azokat az összegeket is, amelyekkel egyesek a múlt évről még hátrálékban vannak. Kérjük ezeknek a levonásoknak, eszközésére az előfizetők szíves beleegyezését.

f. Egyik amerikai ref. egyházi lap példájára lapunkban egy új rovatot kívánunk beállítani *Posta* címen. Kérdés és felelet alakjá-

ban — rendeltetése lesz a beküldött kérdésekre feleletet adni. Ennek a rovatnak az lenne a nagy előnye, hogy kevesebb alkalmat adna az esetleges személyeskedésre: — fontos és közérdekű dolgok megtárgyalhatók lennének anélkül, hogy a hely idő és személyek megneveztetnének. Így tehát igénybe veheti lapunkat az is, akit esetleg eddig bizonyos kérdésekben csak az tartott vissza, hogy nem akarta sem magát, sem mást kellemetlenségnek kitenni. Amennyiben sok és fontos kérdések érkeznének be, feleletadás végett kiadnánk egyik-másik lelkésztestvérünknek. Az új rovatot ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

Részletek két levélből. Karácsony előtt egy pár nappal történetesen egy és ugyanazon napon két egymással homlokegyenest ellenkező levelet hozott a posta. Miután tartalmuk lapunkkal áll összefüggésben és így nem érdektelen az olvasók előtt, elhatároztam, hogy kivonatokat közlök belőlük. Az egyik lelkésztestvérem kéri a lap küldésének beszüntetését a köv. indokok alapján: »a, 240 L. jobban használható építő vallásos iratok megvásárlása által; b. a lap irányával nem osztom véleményemet, amikor a lelkészek szövetsége és egyesülete problémáját újból felveti s a lekipásztori kar két táborba szakítását újra megkezdte (Benkő Kálmán cikke)«.

A másik lelkésztestvérem pedig így ír: »Lapunk legutóbbi számának utolsó oldalán közzétett értesítéset, mely szerint, ha tömeges lerendelés történék, kénytelen lennél a lapot beszüntetni, — megdöbbenéssel olvastam. Erről semmi körülmények között sem lehet szó, bármilyen kevesen maradnánk is. A lap fenntartásának költségeit fel kell osztani a tagok között bármily kevesen lennénk is és bármily nagy összeg esnék is egyre. Különben sem hiszem, hogy »tömeges lerendelés« történne. Erre ok nincs! Lapunk tartalmas és iránya a papság nagy többségének lelkületével egyezik. Hogy nincs annyi előfizető, amennyi kellene, ez csak egyesek nemtörődő természetéből származik. Az ilyeneket meg kell *mozgatni*... Mit csináljon most már egy viharvert szerkesztő, pláne ha felelős szerkesztő a neve?! Mit feleljen?! Én nem tudom, hogy más mit tenne, de én azt teszem, amit az a bizonyos, jó öreg patriárkális esperes tett, aki t. i. amikor A. és B. panasszal mentek hozzá, úgy oldotta meg a kérdést, hogy igazat adott A.-nak is, B.-nek is. Tehát igazat adok a lerendelő lelkésztestvéremnek is s ha ő úgy találja, hogy az a bizonyos 240 L. jobban használható építő vallásos iratok megvásárlása által, ám vásároljon érte építő vallásos iratokat. Legfeljebb csak azt nehézményezem,

hogy amíg lapunk előfizetője volt, miért nem próbálta annak irányát jó utra téríteni?! És igazat adok az én további munkára serkentő lelkésztestvéremnek is, akinek szavaiból jóleső örömmel olvastam ki a munkának azt a megértő és áldozatos értékelését, ami többet ér minden írói dicsőségnél és honoráriumnál — ha már egyáltalában ilyesmiről szó lehet. Mert higgye el bárki, hogy nekem a munka — az Istentől reám mért súlyos csapás miatt — nem volt könnyű. De vittem, mert nem akartam, hogy félbenmaradjon és mert úgy tartottam, hogy erre a papságnak szüksége van. És Isten kegyelméből vinni is fogom, amíg a papság szükségesnek tartja.

Előfizetői statisztika. Gondoljuk, nem lesz érdektelen lapunk múlt évi előfizetőiről egy statisztikai kimutatást nyújtani. Az előfizetők száma egyházmegegyenként a következőképen oszlott meg: bekecsalji e. m. 15, dési e. m. 9, erdővidéki e. m. 20, görgényi e. m. 11, gyulafehérvári e. m. 15, hunyadi e. m. 13, kalotaszegi e. m. 23, kézdi e. m. 17, kolozsvári e. m. 13, kükküllői e. m. 20, marosi e. m. 21, nagyenyedi e. m. 33, nagysajói e. m. 21, nagyszebeni e. m. 13, orbai e. m. 8, sepsi e. m. 20, székie. m. 12, szilágyszolnoki e. m. 25, udvarhelyi e. m. 39, óromániai e. m. 1, bánáti e. m. 6, bihari e. m. 11, érmelléki e. m. 4, nagybá-

nyai e. m. 7, nagykárolyi e. m. 6 és nagyszalontai e. m. 11. Tehát az összes előfizetők száma volt = 394. Ebből az erdélyi egyházkerületre esett 349 és a királyhágómelléki egyházkerületre 45. És a többiek — leszámítva a lelépetteket és lelépni szándékozókat — méltán kérdezhetjük: hol vannak?!

A szerkesztői üzenetek.

T. J. A könyvet megkaptam, A legközelebbi számban ismertetése jönni fog. Az úgy kívánságod szerint fog megoldást nyerni. Cikkre feltétlen és égető szükség van, Tehát várva várom. Szeretetteljes köszöntéssel.

n. r. Arra a kérdésre, hogy a Kovács László nyílt levelére nincs-e mondanivalom, szeretettel értesítlek, hogy választ megírtam, de anyaghalmaz miatt csak a jövő számban hozhatom. Különben levélben bővebben.

K. A. Olvastam Az Út »Megbeszélések« c. rovatában »Értsük meg egy-

mást« c. cikkedet. Érdemileg nem kívánok itt e helyen vele foglalkozni, annyival inkább, mert a hozzászólás joga első sorban a kérdéses vezércikk íróját. Szász Ferenc testvérünket illeti és ő bizonyára meg is fogja tenni. Van azonban egy alapos tévedésem, amelyre kötelességemnek tartom már most reámutatni. És ez az, hogy mi nem emeltünk kést sem az új nemzedék, sem senki ellen. Ellenkezőleg ha már késemlésről szóltottál — az új nemzedék tette azt. Mi csak védekeztünk — s úgy hiszem, hogy a védekezés nem bűn. Különben az egész nemzedékek harca nehezen distinguálható téma. Könnyen fogalomzavarba eshetik vele az ember. Mert ha Te az új nemzedék alatt azokat érted, akik ön — és céltudatosan dolgozni akarnak és dolgoznak is — akkor sokan tartozunk oda olyanok is, akik kézzel-lábbal tiltakozunk az új nemzedék ellen. Visszont ha Te az új nemzedék alatt azokat érted, akiket mi (ismétlésekbe nem akarva) bocsátkozni, hivatkozom erre von. korábbi cikkeinkre) akkor valószínűleg Te magad sem tartozol oda. Tehát én is azt kívánom, amit Te: »Értsük meg egymást« Szeretettel üdv.

REFORMÁTUS LELKÉSZEK LAPJA

Megjelenik: havonta kétszer.

Előfizetési díj:

egész évre 240 leu, fél évre 120 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Porumbeni-Mici-Kisgalambfalva
Jud. Odorheiu.

Felelős szerkesztő: **Derzsi Endre.**

Lapunk és a belmisszió.

Lapunk harcok jegyében született meg. És programjába olyan célkitűzéseket is állított be, amelyek egyesek lelkében félreértést és ennek következtében bizalmatlanságot, gyanakodást és a mi nemes intencióinkban való alaptalan kételkedést szültek. Kialakult egy helytelen megítélés, mely igaztalanul szembenállította egymással lapunkat és az u. n. »hivatalos sereg«-et — és úgy állította be a dolgot, mintha nekünk nem lenne más célunk, mint a »hivatalos sereg«-nek kellemetlenkedni. Sajnos, ez a helytelen megítélés még mindig tart. Még mindig vannak, akik nem akarják belátni, hogy ha felmerülnek is bizonyos kérdésekben ellentétek, mi nem állunk „szemben” senkivel — és nem kellemetlenkedés a mi célunk, hanem építés. Önmagunkon keresztül Anyaszentegyházunk építése. Még mindig vannak, akik nem akarják belátni, hogy egy olyan papság, amelynek alkalom adódik „minden irányu érdekeiért” élőszóban és tollal, nyíltan és férfiasan küzdeni, sokkal alkalmasabb az Anyaszentegyház építésére, mint egy olyan papság, amely hallgat és kényszerű hallgatásában tele van panasszal és elégedetlenséggel.

Ez a helytelen megítélés szólalt meg abban a bizonyos nyilatkozatban is, amelyről lapunk múlt számának vezér-

cikkében tettünk említést és amely szószerint így hangzott: „Igaz, hogy a Ref. Lelkészek Lapjában több a Krisztussal ellenkező, mint a hivatalos seregben, emiatt vádol is a lelkiismeretem, de...” Ebben a nyilatkozatban helytelen és igaztalan mindenekelőtt lapunknak és a „hivatalos sereg”-nek egymással való szembenállítása. De még helytelenebb és igaztalanabb az a beállítás, mintha lapunk ellenkező lenne a Krisztussal. Lehet, hogy aki ezt a nyilatkozatot tette, mást akart mondani és nem jól fejezte ki magát, — de miután elhangzott, erkölcsi kötelességünknek tartjuk férfiasan szembenézni a kérdéssel és becsületes nyílt színvallást tenni arról, hogy lapunk hogyan áll a *belmisszióval*, mert ez egyúttal fokmérője annak is, hogyan áll a Krisztussal?! Erre nézve tettünk ugyan már — nem egyszer, legutóbb lapunk múlt számának vezércikkében is világos és félremagyarázhatatlan kijelentéseket. De úgy érezzük, hogy még egyszer tennünk kell. Nem magunkért, hanem másokért. Azok akik ezekután is bizalmatlansággal, gyanakodással és némi megbecsülésünkben való alaptalan kételkedéssel tekint lapunkra, az csak magára vessen.

Tehát valljuk, hogy a belmisszió annyira hozzátartozik az Anyaszentegyházhoz, mint a lélek a testhez. Vedd el a lelket és pórrá lesz a test. Szüntesd meg a belmissziót és elsorvad az Anyaszentegyház. Ezt azonban az irgalmas Isten — ingyen kegyelméből — nem engedi meg. Aki a belmisszió ellen szól és munkál, az Anyaszentegyház ellen szól és munkál. És viszont, aki az Anyaszentegyházért dolgozik, az sohasem lehet belmisszióellenes, még akkor sem, ha a belmisszió nevet sohasem említi. Különbön is belmisszió mindig volt. Ha más formában és más nevek alatt is, de az isteni kegyelem mindig gondoskodott arról, hogy legyenek a Krisztus Anyaszentegyházának missziónáriusai, munkásai, bizonyágtevői.

Valljuk, hogy mi mindannyian missziónáriusok, szó-
lőbeli munkások, Krisztus bizonyágtevői kell, hogy le-

gyünk. Ez nem új, hanem az őse-eredeti kálvinista papi típus. Aki nem ilyen, az lehet pap, de nem kálvinista pap. És viszont, aki kálvinista pap, az sohasem lehet más csak ilyen, még akkor is, ha feltűnés nélkül, csöndben és zajtalanul munkálkodik.

Valljuk, hogy az Annyaszentegyház az élet és megújulás útját választotta, amikor reátért az intenzívebb belmisszióra. És csak áldhatjuk érte a kegyelem Istenét, hogy nekünk ezt az utat megmutatta. Valljuk, hogy apróbb részletkérdéseiben a belmisszióknak merülhetnek fel differenciák, de lényegben nem. .

Valljuk, hogy a belmissziói munkának oroszlánrésze elsősorban rajtunk papokon nyugszik. Valljuk, hogy ezt a munkát eredményesen hatósági rendeletre nem lehet végezni, hanem csak a lélek indításából. Valljuk, hogy ennek a lelki indításnak felkeltésére és ébrentartására — Isten után — a legtöbbit egy egészséges alapokon nyugvó tömörülés tehet. Valljuk, hogy senki sem illetékes ennek a tömörülési formának és programjának megállapítására, — egyedül csak a papság. Valljuk, hogy bármilyen szervezet is egészséges alapokon csak akkor nyugszik, ha azt nem mások alkották meg a papságnak, hanem a papság alkotta meg magának „ha abban benne van mindenikünk vágya, lelke, akarata és imádsága.”

Ime, ez a mi hitvallásunk a belmisszióról! Ellenkező-e ez a Krisztussal?!

D. E.

Válasz 3 paptársam kérdéseire.

Mind a három kollégám olyan fontos dolgokról ír, melyek E. T.-einkkel ellenkeznek. Tehát én is csak a zsinat által hozott és a megerősített nyugdíjintézeti §§-ok értelmében szólok hozzájuk.

I.

Kovács Károly esperes ur hivatalos lapunk XXI-iki évfolyama 42-ik számában azt kérdezi, hogy annak a presbiteriumnak, illetve egyházközségi közgyűlésnek van-e igaza, amelyik hivatkozva E. T.-eink

I. t.-c. 17. § ában biztosított lelkészválasztás jogára, kimondotta, hogy e jogot az egyházközség nevében a Méltóságos Püspök Urra ruházza át; vagy annak az esperesnek, aki kimondotta, hogy: *„Sem a presbiterium, sem a közgyűlés, mint ilyen nem bir lelkészválasztó joggal s így azt, amivel nem rendelkezik, másra át nem ruházhatja. Választó-joguk azoknak az egyház tagoknak van, akik a választás idején érvényes választói névjegyzékbe fel vannak véve?”*

Nincs igaza a presbiteriumnak, mert lelkészválasztással — amit az esperese is megerősített — felhatalmazva nincsen, de nincsen a közgyűlés sem. De nincsen igaza az esperesnek sem, mivel egyházi törvényeink sehol sem intézkednek arról, hogy egyik vagy másik község azt a jogát, amit a zsinati törvények szorosan előírnak, mint éppen a lelkészválasztást, — másra átruházhatná, még abban az esetben is, ha az egyháztagok az érvényben lévő választók névjegyzéke alapján egyhangulag szavaznák is meg.

Máskülönben a lelkészválasztás nem az egyik, vagy másik község joga, hanem szerzett joga az anyaszentegyházunk összes községei egyetemének s így amikor valamelyik község azt átruházza a püspökre: megsérti ezzel nem csak törvényeinket, de megsérti a többi községeket is.

E. T.-eink II. t.-c. 26. §-a ezt mondja:

„Ha az egyházközség nem akarna választani.” — „erre az esperes 15 napra új választást rendel s ha a gyűlekezet akkor sem választana: az egyházmegyei közgyűlés, a pályázók, illetve jelöltek közötti szavazással lelkészt rendel.”

Már ez a körülírás is világosan az átruházás ellen szól, mert ha egyik vagy másik község nem akar e szép jogával élni, a közgyűlésnek kell a jelöltek közül egyet kirendelni.

Ezekből önként következik, hogy a püspököknek, minthogy a törvényeknek legfőbb őrei, az átruházást minden körülmények között vissza kell utasítaniok, mind addig, amíg az új zsinati törvények esetleg erről intézkednek.

Máskülönben az idézett I. t.-c. 17. §-a az egyházközségek tagjainak teszi kötelességükké a lelkészválasztást, nem pedig a presbiteriumoknak és közgyűléseknek; a 26. és 41. §§-ok a presbiteriumok hatásköreit írják elő.

házmegye tervezete csak a héját karcolta a lényegnek“. És erre vonatkozólag több kérdést intéz hozzánk megvilágosítás végett.

Mint hogy a nevezett egyházmegye tanácsa eljárása egyházi törvényeinkkel ellenkezik: szükségesnek tartom Fosztó kollégánk kérdéseire is megfelelni.

1. A tordai nagygyűlés megszűnt *„idegen forum“* lenni akkor, amikor Nagy Lajos kartársunk felolvasása után a Püspök Ur Óméltósága a konfirmáció reformját vita tárgyává tette, sőt a marosi egyházmegye tanácsa és közgyűlése idevonatkozó jegyzőkönyvi határozatából olvastatott fel. Sőt Fosztó kollégánknak még akkor is joga lett volna a bírálatához, ha a Püspök Ur Óméltósága nem lett volna jelen s így a tordai nagyhét *„idegen forum“* lett volna, mert már Nagy Lajos felolvasása a bírálatot aktuálissá tette.

Mi nálunk protestánsoknál nincs senki és semmi hivatalos fórum, kiknek cselekedeteit, beszédeit, iratait bírálat tárgyává ne lehetne tenni, mert mi, amikor az ősi egyházból kiváltunk, zászlónkra a szabad-szólást és szabad-bírálatot irtuk fel s a csendes hosszú misék és fülbegyónások ellen tiltakoztunk. Aki ezeket le akarja törölni onnan, az a fejlődés és haladás útját vágná ketté. Ha reformátoraink úgy gondolkoztak volna, mint a marosi egyházmegye tanácsa és több mások: Zwingli soha sem esett volna el Kappelnél és Luther soha sem szegezte volna ki 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára és nem ment volna fel Wormsba.

2. Fosztó kollégánk kifejezése nem egyéb, mint egy ügyes elmés bírálati megjegyzés, amely semmi körülmények között nem von maga után sem rendreutasítást, sem fegyelmi eljárást. Ha mondott volna is olyan kifejezést, a rendreutasítás a Püspök Ur Óméltósága joga lett volna.

3. Az egyházmegyei tanács, amikor hibásnak vélt lelkészét *„roszalás“-ra* ítélte, hivatalos hatalmával visszaélt és E. T.-eink V. t.-c. 34. §-a 6. pontjába ütköző vétséget követett el és emellett önmagának bírāja lett. Ezért Fosztó kollégánk magának az egyházmegyei tanács-csal szemben, fegyelmi uton, delegált bíróság előtt elégtételt szerezhetne. De én azt mondom: ellenségeinek ne egyszer, hanem 77-szer bocsásson meg, mert úgy is az igazság mellette szól.

III.

Már most rátérek a »Református Lelkészek Lapja«-ban olvasható *„Se nyugdij se eklészia“* című cikkekre.

91 nap az, amelyért szegény öreg kollégánkat a nyugdíjintézet csolnaka orráról a vízbe taszították; azt a lelkészt, aki 37 esztendeig dolgozott az Ur szőlőjében. Igen, mert 1921 április 1-én nyugdíjazták — amit semmiképpen nem kellett volna tenniök — s a nyugdíj-tör-

vény 10. §-a értelmében csak július 1-én kellett megállapítani, hogy kinek hány — a nyugdíjba beszámítható éve van. Mivel öreg kartársunk már akkor ott lebegett az ég és föld között s a maga sorsára engedték, hogy a hollók és más madarak vigyenek eledelt neki s ha pedig nem: pusztuljon éhen, mert egy öreg szolgában úgy se nő sokat a pénz.

A nyugdíjtörvény 6 §-a 3. pontja értelmében, az egyházi felsőbb hatóságnak, még akkor is fel kellett volna szólítania a nevezett kartársunkat állása megtartására, ha arról önként mondott volna le; de ez a lemondás bizonyára nem történt meg.

A szélnek eresztett kollegánknak a 24,300 lei évi nyugdíjösszeghez a következők alapján van joga:

1. mert a nyugdíjazása előtt az új nyugdíjintézetbe rendes járulékát befizette.

2. Az egyházi felsőbb hatóságnak semmi körülmények között — csak fegyelmi uton — nem kellett volna július 1. előtt nyugdíjaznia és ha ezt tette: okvetetlen a nyugdíjintézet tagjai közé fel kellett volna vétetni 24,300 lei évi díjjal, ebből levonva a 91 napi hátrálékot.

3. A krisztusi szeretet nagy parancsolata alapján is ezt kellett volna tenni, mert a nyugdíjtörvény őrei, szent papitagjai éppen e nagy parancsolatot vésték homlokukra s ezt hirdetik uton-utfélen s így egy 37 évig szolgáló öreg papot a nyomoruság pusztaságaira kitaszítani nem lett volna szabad.

Ezek alapján kartársunk első sorban forduljon a Nyugdíjintéző Bizottsághoz, hogy 1921. júl. 1-től kezdve adja meg a 24,300 lei évi nyugdíjösszeget s ha nem: úgy panaszával menjen a kerületi közgyűlés elé és ha mind a kettő kimondaná, hogy nincsen joga követeléséhez — amit nem hiszek: — úgy bíróság útján követelje kamatos kamatjával azt az összeget, mit az új nyugdíjintézetbe befizetett.

Szabadszó kimondásomért reám senki ne haragudjék, mert a fennebbiek megírására engemet, csak egyházi törvényeink és alkotmányunk védelme vezetett.

Benedek PÁL

„Maradjunk meg a szigorú igazságosság és tárgyilagosság mellett.”

— Válaszul Kovács László dési esperesnek. —

Magamfajta szerkesztő embernek nem könnyű a sora. Vagy behunyt szemmel megyek el az élet eseményei mellett — és akkor nyugalmam van. Vagy pedig meglátom, szóváteszem és küzdök az ellen, amit a köz szempontjából egészségtelennek, károsnak és veszedelmes-

nek tartok — és akkor vállalnom kell az esetleges odium terhét. És én e kettő közül — bár az első összehasonlíthatatlanul kecsesetebb — mégis az utóbbit választom. Mert egyfelől egyéni természetem is arra praedestinált, hogy nem tudok — és nem is akarok — behunyt szemmel menni el az élet eseményei mellett, másfelől pedig úgy tartom, hogy a *Református Lelkészek Lapja* épen azért van, hogy ön — és céltudatosan meglássa, szóvá tegye és küzdjön mindaz ellen, ami a *köz szempontjából* egészségtelen, káros és veszedelmes. Mindezeket azért tartottam szükségesnek előrebocsátani, hogy ne ütdődjön meg rajta senki, ha lapunk teret ad olyan megnyilatkozásoknak, amelyek személyeskedőknek *látszanak*. Hangsúlyozom, hogy *csak* látszanak, mert valóságban itt nem személyek, hanem *mentálítások* harcáról, nem egyéni, hanem *köz* sérelmekről, nem magunkról, hanem a *mindnyájunk* jól felfogott közös ügyéről van szó.

Különben az eset a következő. Lapunk mult évfolyama 13. számának „*Két nemzedék harca*” c. vezércikkében szóvátettem az 1921-ben Somogykilitiben és Siófokon tartott országos ref. theol. konferenciának egy nyilatkozatát, amelyben ezek az ifju óriások quasi ítélőbíróknak tolták fel magukat és kimondták a halálos ítéletet a régi nemzedék felett. Aztán megemlékeztem arról, hogy ez a mennydörgő hang közöttünk sem maradt elszigetelt jelenség. És felhoztam erre példaképpen Kovács Lászlának *Az Ut* mult évi márciusi számában megjelent »Egyházunk megújulásának kérdéséhez« c. cikkét, amelyet annak idején nemcsak én, hanem mások is megütközéssel olvastunk és amelyről — szó szerint vett idézetek alátámasztásával — kimutattam, hogy a régi nemzedéknek sötét színekkel való festésében még a magyarországi ifju Timótheusokou is messzi tultesz.

Cikkemet Kovács László dési esperes sérelmesnek találta és nem nem magáért, hanem »az ügyért« egy nyílt levéllel felelt reá, mely a *Református Szemle* mult évi 49. számában jelent meg. Nyílt levelének tartalma nagyjában a következő: — Én csak azt idéztem cikkéből, amit jónak láttam. Cikkemet azért irtam, hogy őt a régi nemzedék előtt befeketitsem. Nem érti az összefüggést a siófoki határozat és az ő szerény megnyilatkozása között. Sokkal érdemesebb munkát végeztem volna, ha abból a szempontból foglalkoztam volna a kérdéssel, hogy igaz-e, helytálló-e vagy nem, amit Somogykilitiben vagy Désen — 1921-ben vagy 1928-ban mondtak vagy állítottak?! Nem hiszi, hogy a szerkesztő el nem pirult volna Derzsi Endre előtt, mikor tőle a régi nemzedéket félttem és védelmembe veszem a reformátorokat, a gályarabokat, a kopott palástu magyar kálvinista lekipásztókat stb. És végül kérdi tőlem, az ő »kedves fiatal barát«-jától, hová vezet az ut, amelyen így kell hadakozni — és mi a célja?!

Sietek megjegyezni, hogy a *Kovács László* nyílt levelének van egy olyan passzusa, amelyben én is feltétlenül egyet értek vele. És ez az, hogy »mikor a nyilvánosság számára írunk, akkor *maradjunk meg a szigorú igazságosság és tárgyilagosság mellett.*« Azonban erre a figyelmeztetésfélére nekem — amennyiben valaki saját eljárása felett elfogulatlan ítéletre képes — szükségem nem volt. Engem — szerkesztői tevékenységemben — eddig is a lehető szigorú igazságosság és tárgyilagosság vezettek. Ennek a lehető szigorú igazságosságnak és tárgyilagosságnak szellemében kívánok most is *Kovács László* nyíltlevelére pontról — pontra felelni.

1. Azt írja, hogy én csak azt idéztem cikkéből, amit jónak láttam. Hát mit idézzek?! Amit nem látok jónak?! Vagy amit ő lát jónak?! Én csak azt idézhettem — de azt idéznem is kellett — amit a közszempontjából sérelmesnek tartottam és annak tartok ma is.

2. Ugy állít be, mint akit az a kitözüött cél vezet, hogy őt a régi nemzedék előtt befeketítem. Ez a legenyhébben szólva is — rágalom. Nekem nem szokásom a más becsületébe gázolni. Nem az volt a célom, hogy Kovács Lászlót befeketítem, hanem ellenkezőleg az, hogy az ő befeketítő kifejezései ellen tiltakozzam és azokat kellő értékükre szállítsam alá.

3. Nem érti az összefüggést a siófoki határozat és az ő szerény megnyilatkozása között. Erről én nem tehetek. Én elég világosan és érthetően írtam. Először szövétttem a siófoki határozatot. Azután kifejezésre juttattam, hogy ez a mennydörgő hang közöttünk sem maradt elszigetelt jelenség. És felhoztam erre példaképen az ő hivatkozott cikkét. Tehát nem ötletszerűen került a kettő egymás mellé, hanem logikusan.

4. Azt mondja, hogy sokkal érdekesebb munkát végeztem volna, ha abból a szempontból foglalkoztam volna a kérdéssel, hogy igaz-e, helytálló-e vagy nem, amit Somogykilitiben vagy Désen — 1921-ben vagy 1928-ban mondtak vagy állítottak?! Erre csak annyit felelek, hogy én cikkemmel *érdemeket* nem akartam szerezni. Ami pedig az igazságot és helytállóságot illeti, röviden, de kategorikusan állást foglaltam, amikor ezt írtam: »Én az ilyen hangot nemcsak igaztalannak, hanem veszélyesnek is tartom«. Különben is — ami magától értetődik — ha igaz és helytálló lett volna az, amit Somogykilitiben vagy Désen — 1921-ben vagy 1928-ban mondtak vagy állítottak, cikkem megírására nem került volna sor.

5. Nem hiszi, hogy a szerkesztő el ne pirult volna Derzsi Endre előtt, mikor tőle a régi nemzedéket félttem és védelmembe veszem a reformátorokat, a gályarabokat, a kopott palástu magyar kálvinista

lelkipásztorokat stb... Erre két feleletem van. Elsősorban is köszönöm a gráciát, amelyet a megtévelyedett szerkesztővel szemben Derzsi Endrének nyújt, de ki kell jelentenem, hogy én és a szerkesztő egy vagyunk. Nekem sincs két arcom. Másodsorban pedig én nem vettem védelmembe — és nem is akarom — sem vele, sem mással szemben a reformátorokat, a gályarabokat, a kopott palástu magyar kálvinista lelkipásztorokat. Azon egyszerű okból, mert ők védelemre nem szorulnak. Hiába mondanak vagy állítanak akár Somogykilitiben, akár Désen, akár Kisgalambfalván bármit is, az sohasem fogja elhalványítani a reformátorok a gályarabok, a kopott palástu magyar kálvinista lelkipásztorok soha el nem halványuló dicsőségét.

6. Kérdi tőlem — az ő »kedves fiatal barát«-jától, hova vezet az ut, melyen így kell hadakozni és mi a célja?! Erre felelhetnék egyebet is, de csak ennyit felelek: — Ez az ut egy tisztulási folyamatra vezet és célja kimutatni, hogy a papság nem olyan fekete lelkű, mint ahogy egyesek a falra festik. Hibáink, fogyatékosságaink lehetnek — mint ahogy vannak is — de ezek nem olyan súlyos természetiek, hogy ezért joga és oka lenne bárkinek is — beleülni a birói székbe és halálos ítéletet harsogni világgá.

Végezetül még csak ennyit mondok. *Kovács László* nagyon helyesen írja, hogy »mikor a nyilvánosság számára irunk, akkor *maradjunk meg a szigorú igazságosság és tárgyilagosság mellett.*« Azonban ő ezt nem tartja meg. Valahogy olyan formán járt el — hogy a Fosztó György szavaival éljek — mint aki »a héját karcolta a lényegnek«. Karcolni mindenestre elsőrangban karcolt — pláne az én személyemet. De a lényegről, *Az Ut* ban közölt cikkének általunk sérelmezett kitételeiről mélyen hallgat. Tessék ezekről beszélni — és bebizonyítani, hogy a papság egyetemére nézve sérelmes, esetleges egyes esetekből jogtalanul általánosító kitételei igazak-e, helytállók-e vagy sem?! Ha bizonyítani tud, akkor készséggel meghajlok és hajlandó leszek a *Jób* példáját követni, szólván: »Ime én parányi vagyok, mit feleljek néked?! Kezemet számra teszem. Egyszer szoltam, de már nem szólok. Ávagy kétszer, de nem teszem többé!«

Derzsi Endre.

Posta.*

Kérdés. Egyházmegyénkben egy — a hivatalos lapban megjelent közlemény miatt hirlapi polemia támadt két lelkészársunk között.

* Amint az 1. számban jeleztük, ezt a rovatot azért állítottuk be, hogy kérdés és felelet alakjában fontos és közérdekű dolgokat tárgyaljunk meg az esetleges személyeskedésre vezethető alkalmak lehető kikerülésével. Ajánljuk olvasóink szíves figyelmébe.

Szerk.

Émiatt még nem lett volna baj, — a sajnálatos csak az, hogy ez a polemia a nagy nyilvánosság előtt, egy vidéki hetilap hasábjain folyt le. *Szabad-e nekünk papoknak a köztünk felmerülő differenciákat a nagy nyilvánosság elé vinni?*

Felelet. *A köztünk felmerülő differenciákat a nagy nyilvánosság elé vinni* — véleményünk szerint — *nem ajánlatos.* Mert semmi sem ajánlatos, ami káros. Ez pedig káros. Még abban az esetben is meggondolandó lett volna a dolog — egy vidéki hetilap hasábjait venni igénybe, ha nem állának a mi rendelkezésünkre egyházi lapok. De állnak — nem is egy, hanem több. Meg vagyunk győződve, hogy nemcsak a mi lapunk, hanem — tekintettel arra, hogy a sérelmezett közlemény ott jelent meg — a hivatalos lap is készséggel helyet adott volna a hirlapi polemia lefolytatására.

IRODALOM.

Meg van írva!

Bibliai szentigék gyűjteménye azoknak, akik az evangéliumi keresztyén élet után vágyakoznak. Magyar nyelven feldolgozta és kiadta: **Tóthfalusi József.**

E mű előszavából mindenekelőtt megtudjuk keletkezése történetét, ami a montaubani francia protestáns egyetem gyakorlati theol. tanárának, a »Société pour la lecture methodique de la Bible« elnökének, M. M. Alexandre Westphalnak a nevéhez fűződik. Ez a derék, tudós, theol. prof. u. i. — tekintettel a régi és újabb Bibliai lexikonok nehézkességére, tulterheltségére és általános közhasználatra való alkalmatlanságukra — társaságot gyűjtött maga köré, néhány egyetemi év folyamán, a biblia. rendszeres olvasására és benső tartalmának megismerésére, a benne foglalt isteni kijelentésnek a főbb vallásos igazságok köré való csoportosítására és a vonatkozó igéknek egybegyűjtésére. Ez a társaság aztán feladatának hűségesen meg is felelt — és munkás gondnal, odaadó körültekintéssel, szigorú bírálattal gyűjtötte össze azokat a bibliai helyeket, amelyek a keresztyén ember legkülönbözőbb viszonyaihoz döntő bizonyítékul alkalmazhatók és erre a célra megfelelő súllyal fel is használhatók a mindennapi élet lelki szükségére való tekintettel. Az így megszerkesztett mű megjelenvén, két esztendő lefolyása alatt 8000 példányban fogyott el s azóta is fokozódó megbecsüléssel terjed.

A mű Jézusnak a kiküldött tanítványokhoz intézett hármastételét: »Elmenvén... prédikáljatok (azaz tanítsatok)... intsetek... és gyógyítsatok« — tartva szem előtt, *három részre* oszlik. Az *első rész*

keresztyén hit alaptételeinek nagy kérdéseit tüzi ki bibliai megvilágítás tárgyául s a Biblia, Isten, az Ember, Jézus Krisztus és a Szentlélek üdv munkája körül csoportosítja a megfelelő bibliai helyeket. A *második rész* megtérésre buzdít s Bánjátok meg bűneiteket, Térjete meg és Megtéréshez illendő cselekedeteket cselekedjete alrészekre osztlik, az utóbbi külön csoportosítva az Isten, Felebarátunk, az Anyaszentegyház, a Társadalom és az Emberiség iránt való kötelelességeinkre vonatkozó bibliai helyeket. Végül a *harmadik rész* a bibliát a szenvedők vigasztalásának forrása gyanánt ajánlja és tárja fel a köv. alrészekkel: A szenvedésről általában, A test szenvedései, A lélek szenvedései, A gyászolók, A halál kapujában.

A részek tehát alrészekre, ezek viszont fejezetekre vannak osztva. Pl. a *második rész* Bánjátok meg bűneiteket c. alrésze külön csoportosítja a hitetlenség, közönyösség, elbizakodottság és önbírálat, külső istentisztelet, nyugalom napja, hálátlanság, erőszakosság — indulatosság — gyilkosság, gyűlölet és harag, erkölcstelenség, iszákosság és józanság, lopás, hazugság, képmutatás, gonosz fecsegés és rágalmazás, kapzsiság és uzsoráskodás és az önzésre vonatkozó bibliai helyeket. Ep így oszlnak fejezetekre a többi részek, ill. alrészek is, amelyeket egy ilyen ismertetésben természetesen nem lehet mind felsorolni. A fejezetek összes száma 100.

Szerző a műnek magyarra való feldolgozásánál az eredeti francia kiadást követte, de megfelelően bővitve. Így pl. tekintettel a baptisták és szombatosok részéről érő támadásokra — egészen új fejezet gyanánt iktatta be a Keresztség c. XV. fejezetet és újra átdolgozta a Nyugalom napja c. XXXI. fejezetet.

Külön figyelmet és megszívlelést érdemel a szerző célja. Boldog bizonyossággal állapítja meg és vallja (nem különben mi magunk is), hogy »tömérdék előítélet, elfogult tartózkodás, benső viaskodás után — néhány év óta — mi magyarok is sokat haladtunk előre az evangéliumi keresztyén életfejlődés utain.« És »csupán részleges keresztyén-ségünk valóságos keresztyénséggé van átalakulóban és új keresztyén-mivoltunk jellege üdőbbnek, tartalmasabbnak és mélyebbnek indul.« Szerző célja — művével ennek a bensőségebbb vallásos fejlődésnek elővitelére közremunkálni.

Ami pedig a mű felhasználhatóságát, gyakorlati értékét illeti, ismét csak a szerző szavaira hivatkozunk, aki t. i. előszavában a francia eredetiről így nyilatkozik: »Senki sem olvashatja e könyvet anélkül, hogy ne találja benne segítséget a bibliának az életbe való átvitelére: a lelkészek, vallástanárok, hitoktatók, belmissziói munkások, vasárnapiiskolai és bibliaköri vezetők, keresztyén szövetségesek és mind-

azon testvér-lelkek, akik akár csendes óráikra, akár családi istentiszteleteikre való előkészületeik rendjén a szentírást tanulmányozva, bepillantást, utmutatást keresnek kiválasztott textusuk bibliai értékének feltárására és az ezzel rokon-jellegű szentírási helyek megismerésére, egyuttal az Ur igéjében való jártasságuk teljesebbé tételére«. És ami áll a francia eredetire, ugyanaz áll szerző átdolgozott művére is. Feltétlen és megbecsülhetetlen utmutató a lelkészek, vallástanárok, hitoktatók, belmissziói munkások, vasárnapiiskolai és bibliaköri vezetők számára s. De feltétlen és megbecsülhetetlen lelki gyarapodással használhatják egyesek is. Akik még nem otthonosok a bibliában, azoknak elősegíti az abban való tájékozódást, akik pedig már otthonosok, azoknak könnyebbé teszi azt. Eltekintve attól, hogy a mű minden fejezete külön is alkalmas áhitatkeltésre és hitben való gyarapodásra: »akárcsak valamely imakönyv szívbemarkoló kegyes elmélkedései.«

Végül még csak annyit akarunk megemlíteni, hogy szerző művét néhai Szász Domokos erdélyi ref. püspök emlékének ajánlja. Nemcsak az egykori püspöki titkár és tanítvány soha el nem muló hálájának és kegyeletének jele gyanánt, hanem megörökítésül és bizonyásgtételeül annak is, hogy az erdélyi ref. egyházkerület néhai Szász Domokos püspökségének ideje alatt és az ő megértő támogatása és irányítása mellett lépett reá egy bensőségebb, határozottan evangéliumi keresztén élet útjára.

Amikor tehát testvéri szeretettel köszöntjük a szerzőt azért a munkáért, amellyel — Isten kegyelméből — irodalmunkat és Anyaszentegyházunkat megajándékozta, művét ajánljuk lelkésztestvéreink jóindulatu pártfogásába, úgy megrendelés, mint a belm. munkások és hiveik között való terjesztés céljából. A mű, melynek ára 200 Lei és 382 lap terjedelmű, megrendelhető Tóthfalusi József ref. lelkész címén Târgu-Mureş—Marosvásárhely, Str. Sft. Gheorghe 9. Jud. Mureş.

D. E.

Református Család.

Kiadja az erdélyi ref. egyházkerület Nőszövetsége. Felelős szerkesztő **Maksay Albert**. Szerkesztőtárs **Pilder Mária**. Megjelenik kéthetenként. Előfizetési díj egész évre 160 lei, félévre 80 lei, egy szám ára 8 lei. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj—Kolozsvár, Str. Cogălniceanu (Farkas-utca) 21.

Az erdélyi ref. egyházkerület Nőszövetsége múlt év nov. 25-én tartott alakuló közgyűlésének egyik határozata volt egy református családi lap megindítása. És dicséretére legyen mondvá a Nőszövetség vezetőségének — a határozat nem maradt csak papíron, már is követte

a tett. Megjelent a *Református Család* első száma. A lap kettős célt tűz ki maga elé. Elsősorban a Nőszövetségek hivatalos közlönye kíván jenni, amely a református Nőszövetségek legszorosabban vett céljait szolgálja. De nemcsak hivatalos orgánum akar lenni, hanem a református magyar családokat is meg akarja keresni és találni és hiánypótló, üdítő, örömszerző, nemesen szórakoztató olvasmányt akar nyújtani nekik. És itt nem hallgathatjuk el azt az óriási nagy nehézséget, amellyel ez a lap is — akárcsak az *Ífju Erdély* — szemben fogja találni magát. Ez a nehézség pedig nem más, mint az az intelligenciabeli nagy különbség, mely van a városi és falusi Nőszövetségek tagjai között. Ezt a nagy különbséget áthidalni — nem könnyű dolog. De a szerkesztők személye garancia arra, hogy mindent elkövetnek a különböző igények lehető kielégítésére.

Amint az 1. számból következtethető, a lap állandó rovatai lesznek: Cikkek, Tárcarovat, Szövetségi élet, Családi körben, Lelki élet, Hírek, Irodalom és művészet. A Szövetségi élet rovatát Székely Jánosné, a kerületi Nőszövetség titkára vezeti. A Családi kör rovatát egy kiváló pedagógus vállalta magára és a Lelki élet rovatát Pilder Mária.

Az első szám a Beköszöntő után hozza dr. Makkai Sándorné »Lapunk célja«, Pilder Mária »Az erdélyi ref. egyházkerület diakonissza képző intézete« és Szász Mártonné »Az egyházmegyei Nőszövetségek munkája« c. cikkeit. Kedvesen illeszkedik bele az 1. számba Viski Gyula »Jánoskának mesét mondok« c. tárcája. A Szövetségi élet c. rovat közli dr. Makkai Sándor erdélyi ref. püspök egyházkerületi közgyűlési jelentéséből a Nőszövetségek munkájára von. részletet és az erdélyi ref. egyházkerületi Nőszövetség alakuló közgyűlésének ismertetését. A Családi Körben c. rovat »Ujra fellobog a láng« címen a család válságáról, megújulásáról, jelentőségéről hoz egy nagyon megszívlelendő cikket és még két verset. A Lelki élet c. rovat ígét nyújt 2 hétre a mindennapi bibliaolvasáshoz és gondolatokat a bibliaórához. A hírek után figyelmet és elismerést érdemel az Erdélyi Helikon egyik szerkesztőjének, Kovács Lászlónak »Szemle az 1928. esztendő irodalmi eseményei felett« c. világos és áttekinthető ismertetése.

A kezdeményezés tehát — Isten kegyelméből — megtörtént. A többi a szellemi és anyagi pártolás dolga. Ez utóbbi tekintetben sokat tehetnek a lekipásztörök és a nőszövetségi tagozatok vezetőségei. Épen azért, amikor a *Református Családot* útja kezdetén szeretettel köszöntjük, egyben melegen ajánljuk lelkésztestvéreink megértő jóindulatába, hogy közvetlen és közvetve mindnyájan munkálkodjunk közre a lap felvirágoztatására, mely hivatva van gyümölcsöket teremni Isten dicsőségére és anyaszentegyházunk javára.

D. E.

KÜLÖNFELEK.

Esperes választás a hunyadi egyházmegyében. Amint a Református Szemléből olvassuk, a hunyadi egyházmegye múlt év december 18-án tartott rendkívüli közgyűlésén töltötte be a Kovács Lajos esperes lemondásával megüresedett esperesi tisztségét. A választásból — szavazattöbbséggel *Baczó Lajos* petrilla-lónyatelepi lelkésztestvérünk került ki győztesen. »Az új esperes — írja a tudósító — 25 éve működik az egyházmegyei közélet terén, minél fogva nagy gyakorlata s törvénytudása, komoly papi jelleme s agilitása garanciát nyújtanak arra, hogy a hunyadi egyházmegyét Isten kegyelméből bölcsen, megértéssel s a hunyadi speciális körülményekhez alkalmazkodó tapintattal fogja kormányozni Isten országának dicsőségére.« Mi hisszük is, hogy így lesz, mert erre a megválasztottnak nemcsak tehetsége, hanem — amint ismerjük — lelki készsége is van. A választás híre annál inkább örömünkre szolgál, mert *Baczó Lajos* lelkésztestvérünk minden nemes irányu mozgalomnak, amely az anyaszentegyház — s annak kebelén belül a papság érdekeit szolgálta, minden időben lelkes és megértő harcosa volt s lapunknak is egyik legmegértőbb és leghűségesebb támogatója.

Karácsonyfa ünnepély Nagysármáson. Megható és kedves ünnepélyt rendezett karácsony estéjén a nagysármási Ref. Nőszövetség Biró Józsefné született Bánffy Márianna elnök vezetése alatt. Felekezeti különbség nélkül mintegy 180 ovodás- és iskolás gyermek állott meg csillogó szemmel a templomban felállított ragyogó karácsonyfa alatt és vitte boldog örömmel haza az angyal ajándékát. A beteg gyermekek részére a nőszövetségi tagok házhoz vitték az angyalfiát. Gergely Károly lelkész imája és a gyermekekhez intézett alkalmi beszéde után a tanulók három szólamu szép éneke és néhány gyermek szavalata tette emlékezetessé az ünnepélyt. A sikerült énekekért és szavalatokért Cseh Kálmán áll. isk. tanítót illeti elismerés.

Felhívás a lelkészekhez. Egyik lelkésztestvéremtől közelebbről levelet kaptam, amelyben többek között felveti a következő kérdést: »Nem lehetne-e egy kis dicséret mellett felsorolni azokat az egyházakat, amelyek iskolát, de főképp u. n. kulturházat építettek az új imperium alatt. Megemlítené lenne természetesen, hogy hány lélek építette, mekkora az épület, mennyibe került, mennyit áldoztak, melyik évben épült az épület. Persze

minden igen röviden, pár szóval. Ha felhivatnának az adatok közlésére a lelkészek, „nem hiszem, hogy szívesen meg ne tennék. Sok buzdulás és akarás származna ebből s talán az én egyházamban is hamar létesülne egy kulturház, amelyre oly nagy szükség van». Tán mondanom sem kell, hogy ezt nagyon könnyen meg lehetne, sőt meg kellene csinálni. Lapunk természetesen nyitva áll minden ilyen tudósítás számára is — és kérem lelkésztestvéreimet, hogy a felvetett eszmét szíveskedjenek megszívlelni és lapunkat erre a célra is felhasználni.

Lelkeszi állásváltozások. Mindenestre az lenne a leghe-lyénvalóbb, ha lapunk a lelkészi állásváltozásokról esetről-esetre megemlékezhetné. Sajnos — ez a mi hibánkon kívül, a legtöbb esetben elmaradt. Nem kapván tudósításokat az egyes választásokról és beiktatásokról, mi sem adhattunk hírt róluk. Az alábbi híreket is csak a címszallág kiigazítása végett beérkezett megkeresések alapján közölhetjük. A *Királyhágómelléki* egyházkerületben *Nánásy Dániel* szentleányfalvi lelkész Feketetőtra (nagyszalontai e. m.), az *Erdélyi* egyházkerületbe *Kádár Ernő* erzsébetvárosi lelkész (kisküküllői e. m.) Torjára (kézdi e. m.) *Jakab György* kolozskari lelkész Magyarpalatkára (kolozsvári e. m.) *Dósa Dániel* magyarpalat-

kai lelkész Nagysajóra (nagysajói e. m.), *Szilágyi János* buzai lelkész Baczára (széki e. m.), *dr. Jakó Dénes* rétyi lelkész Alsócsernátonra (kézdi e. m.), *Ignác László* püspöki titkár Szilágyperecsenre (szilágyszolnoki e. m.) választattak meg. Az *Erdélyi* egyházkerületből átmentek a *Királyhágó melléki* egyházkerületbe: — *dr. Koronka Pál* csíkfalvi lelkész (bekecsalji e. m.) Adorjánra (nagybányai e. m.), *Boruzs Lajos* baczai lelkész (széki e. m.) Vedresábrányra (érmelléki e. m.) — beiktatása nov. 11-én ment végbe kedves, bensőséges ünnepség keretében — és *Nagy Pál* fintaházi lelkész (marosi e. m.), akit dec. 16-án iktattak be Józsefházán (nagybányai e. m.). Midőn lelkésztestvéreinket új állomáshelyükön is testvéri szeretettel köszöntjük, ismételten kérjük az érdekelteket, szíveskedjenek minden állásváltoztatásról lapunk számára tudósítást küldeni, hogy viszont mi is idejében tudjuk azt mindig közölni.

A cím változása esetén értesítést kérünk az esetleges savorok kikerülése végett.

A szerkesztői üzenetek.

„Az Ut“ legutóbbi számának Egyházi szemle rovatában I. „A két nemzedék harcához“ címen kifogást emel az ellen, hogy lapunk múlt évi 13. számában ezzel a kérdéssel foglalkozva, bizo-

nyos félreértéssel hivatkoztam folyóiratunk szeptemberi számának ugyancsak az Egyházi szemle rovatába a tordai nagyhéttel kapcsolatban a kérdéstről tett megjegyzésekre. És a félreértés magyarázatát abban látja, hogy én az említett megjegyzésekből azt olvastam ki, mintha a pásztor és béres összehasonlítás az új és régi nemzedék tagjaira lett volna alkalmazva, holott egy figyelmes átolvasás azonnal meggyőz mindenkit, hogy ott az a gondolat van kiemelve, hogy ezt a harcot nem mi, hanem Isten Lelke fogja megvívni egyházunkban. Ezek után tartottam azzal, hogy újra és még figyelmesebben olvassam át a hivatkozott megjegyzéseket. És ki kell jelentenem, hogy többszöri figyelmes átolvasás után és most is csak azt tudom kiolvasni belőlük, mint akkor. Elismerem, hogy a megjegyzések során hangsúlyozottan ki van emelve, hogy a harcot nem mi, hanem Isten Lelke fogja megvívni egyházunkban, De másfelől kezdettől fogva mint egy vörös fonal húzódik végig az a nagy »egymástól merőben különböző« »ma már úgy látszik kiegyeztetetlen véleménykülönbség«, amely megnyilvánult a lelkészek együttműködésének, a Heidelbergi Káté használatának kérdésében, a konfirmáció és a liturgia reformjának megbeszélésében, amely »ott áll egész egyházunkban« s amelyhez bizonyára nem önkényesen és nem összefüggéstelenül kapcsolódik az alázatos

pásztorok, akik fel fogják venni az új köteleességek terhét — és a béresek szembenállítása, akik tiltakozni fognak és elfutnak, otthagynak a nyáját a farkasok prédájául. Dacára mindezeknek — I.-nek arra a felvilágosítására, hogy a hivatkozott megjegyzésekben a pásztor és béres összehasonlítás nem az új és régi nemzedék tagjaira lett alkalmazva, én készséggel elismerem, hogy félreértés áldozata lettem, sőt örömemre szolgál ennek megállapítása. És ezt még fokozza I.-nek az a kijelentése, hogy ők sem a siófoki theol. kongresszus, sem a »Kis Tükör«-ben megjelent cikk írójának véleményével, amelyek szintén lapunk múlt évi 13. számának vezércikkében lettek szóvá téve — nem értenek egyet Mert beigazolván látom — aminek én már a kezdet kezdetén is kifejezést adtam — hogy közöttünk nem annyira kiegyeztetetlen ellentétek, mint inkább félreértések vannak. S minél inkább sikerül ezeket eloszlatni, annál közelebb jutunk egymáshoz. Mag vagyok győződve, hogy ha a félreértések, gyanakodás, bizalmatlanság, kételkedés stb. elmúlnak, a két nemzedék sokkal közelebb kerül egymáshoz, mint ahogy ma gondoljuk. A magam részéről szívből kívánom is ezt — és bizonyára kívánjuk mindannyian.

Sz. F. Cikked már lapzárlatkor érkezett és így csak a jövő számban jöhet. Szív. üdv.

